

Opieka przedkonceptyjna

Rola położnej

Agnieszka Kamińska-Nowak

- **USTAWA**

z dnia 15 lipca 2011 r.

o zawodach pielęgniarki i położnej Art. 5. 1. Wykonywanie zawodu położnej polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w szczególności na:

- 1) rozpoznawaniu ciąży, sprawowaniu opieki nad kobietą w przebiegu ciąży fizjologicznej, a także prowadzeniu w określonym zakresie badań niezbędnych w monitorowaniu ciąży fizjologicznej;
- 2) kierowaniu na badania konieczne do jak najwcześniejszego rozpoznania ciąży wysokiego ryzyka;
- 3) prowadzeniu porodu fizjologicznego oraz monitorowaniu płodu z wykorzystaniem aparatury medycznej;
- 4) przyjmowaniu porodów naturalnych, w przypadku konieczności także z nacięciem krocza, a w przypadkach nagłych także porodu z położenia miednicowego;
- 5) podejmowaniu koniecznych działań w sytuacjach nagłych, do czasu przybycia lekarza, w tym ręcznego wydobycia łożyska, a w przypadku potrzeby ręcznego zbadania macicy;
- 6) sprawowaniu opieki nad matką i noworodkiem oraz monitorowaniu przebiegu okresu poporodowego;
- 7) badaniu noworodków i opiece nad nimi oraz podejmowaniu w przypadku potrzeby wszelkich niezbędnych działań, w tym natychmiastowej reanimacji;
- 8) realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji;
- 9) **samodzielnym udzielaniu w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych;**
- 10) **profilaktyce chorób kobiecych i patologii położniczych;**
- 11) rozpoznawaniu u matki lub dziecka objawów nieprawidłowości wymagających skierowania do lekarza;
- 12) **sprawowaniu opieki położniczo–ginekologicznej nad kobietą;**
- 13) **prowadzeniu działalności edukacyjno–zdrowotnej w zakresie:**
  - a) **przygotowania do życia w rodzinie, metod planowania rodziny oraz ochrony macierzyństwa i ojcostwa,**
  - b) **przygotowywania do rodzicielstwa oraz pełnego przygotowania do urodzenia dziecka, łącznie z poradnictwem na temat higieny i żywienia.**

Cele opieki przedkoncepcyjnej

- **określenie stanu zdrowia kobiety i jej partnera przed poczęciem dziecka**
- **ocena ryzyka związanego z zajściem w ciążę, promocję zdrowia, planowanie rodziny**

Cele opieki przedkoncepcyjnej

- **w odniesieniu do zdrowia kobiet**
  - zmniejszenie zachorowań i zgonów kobiet oraz częstości niepotrzebnych interwencji
  - zapewnienie dobrego zdrowia przed ciążą, podczas ciąży a także w późniejszym okresie życia
  - poprawa samopoczucia, samooceny, umiejętności dbania o własne zdrowie

Cele opieki przedkoncepcyjnej

- **w odniesieniu do dziecka**
  - **zmniejszenie częstości poronień, wad wrodzonych, porodów przedwczesnych, hipotrofii płodu**
  - **zmniejszenie częstości zaburzeń rozwoju i zachorowań noworodków oraz niemowląt**
  - **zmniejszenie częstości zaniedbań w opiece nad dzieckiem**

Cele opieki przedkonceptyjnej

- **w odniesieniu do rodziny**
  - **promocja dobrych relacji małżeńskich oraz związków emocjonalnych pomiędzy rodzicami a dzieckiem**

Warunki prawidłowej organizacji poradnictwa przedkoncepcyjnego

- **powinna ona obejmować wszystkie kobiety mogące potencjalnie zajść w ciążę**
- **szczególny nacisk na środowiska o niskim statusie społeczno-ekonomicznym i kulturowym**
- **ocena ewentualnego ryzyka dla przyszłej ciąży**

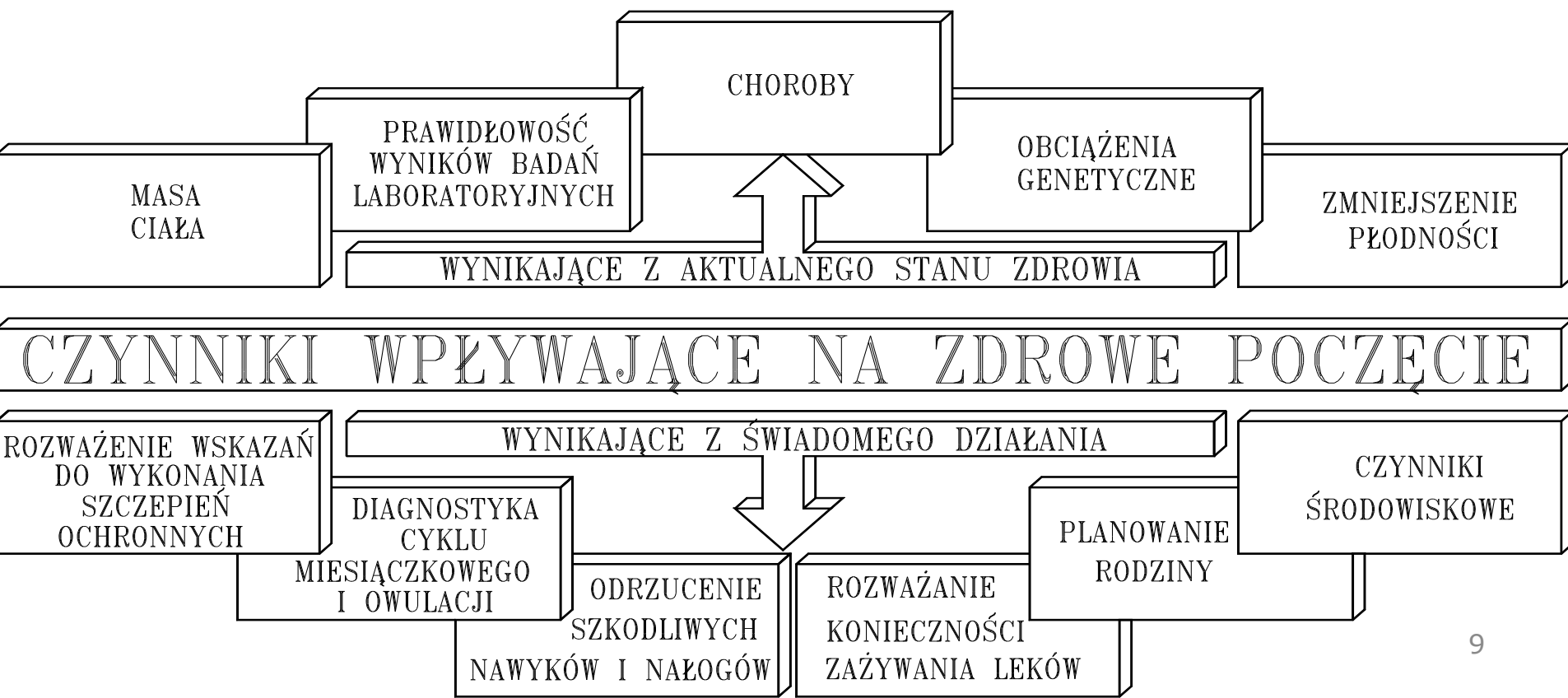
Ocena indywidualnego ryzyka zapłodnienia i przebiegu ciąży

- **przygotowanie ciąży należy rozpocząć od 3-6 miesięcy przed planowanym terminem poczęcia**
- **na rozwój wewnątrzmaciczny płodu wpływ mają**
  - **stan zdrowia rodziców**
  - **zachowania zdrowotne**
  - **środowisko zamieszkania i pracy**
  - **bariery utrudniające dostęp do opieki medycznej**

Cechy indywidualne rodziców

- **wiek**
- **masa ciała**
- **wykształcenie**
- **poziom kultury**

Wiek rodziców

- **ciąża u kobiet poniżej 18 roku życia**
  - **ciąża wysokiego ryzyka**
  - **fizjologiczna niedojrzałość organizmu do prokreacji**
  - **zbyt późne zgłaszanie się do lekarza = niedostateczna opieka przedporodowa**

Wiek rodziców

- **ciąża u kobiet poniżej 18 roku życia**
  - **najczęstsze powikłania**
    - **NIC**
    - **IUGR**
    - **PROM**
    - **zakażenia układu moczowego**
    - **ciąża obumarła**
    - **poród przedwczesny**
  - **niedojrzałość psychoemocjonalna**
  - **brak przygotowania społecznego do roli przyszłej matki**

Wiek rodziców

- **ciąża u kobiet powyżej 35 roku życia**
  - „stara komórka jajowa” ma mniejszą zdolność do zagnieżdżania się w jamie macicy
  - ryzyko samoistnego poronienia
  - niepowodzenia implantacji
  - nieprawidłowe bruzdkowanie = nieprawidłowy podział komórki jajowej = zaburzenia chromosomalne = najczęściej trisomia 21 (zespół Downa)

Wiek rodziców

- **ciąża u kobiet powyżej 35 roku życia**
  - **częstsze występowanie**
    - **cukrzycy ciężarnych**
    - **stanu przedrzucawkowego**
    - **zakrzepowego zapalenia żył**

Wiek rodziców

- **wiek ojca**
  - **szczyt aktywności rozrodczej 23 a 40 r.ż.**
  - **po 45 r.ż.**
    - **liczba wytwarzanych plemników zmniejsza się nawet o 50%**
    - **jakość pogarsza się z wiekiem**
    - **wskazane jest aby mężczyźni mieli potomstwo do 45 r.ż.**

Wiek rodziców

- **optymalny wiek matki 20-30 lat, ojca 22-35**
- **2-3 letnia przerwa między porodami**
- **nieplanowanie ciąży w pierwszym roku małżeństwa – okres adaptacyjny partnerów**
- **decyzja o prokreacji za zgodą obojga partnerów**
- **unikanie ciąży w niesprzyjających warunkach**

Masa ciała

- **określanie wymaganej masy ciała – wskaźnik Queteleta**
  - $BMI = m.c. (kg) / wzrost (m)^2$
  - prawidłowo 20-25
  - poniżej 20 = niedobór masy ciała
  - powyżej 30 = otyłość

Masa ciała

- **niedobór masy ciała**
  - **ryzyko**
    - **hipotrofii płodu**
    - **wcześnieactwa**
    - **zaburzenia płodności**
  - **gdy w I połowie ciąży masa ciała nie zwiększy się o przynajmniej 5 kg należy zwrócić uwagę na sposób odżywiania się ciężarnej**

Masa ciała

- **otyłość**
  - **ryzyko wystąpienia**
    - **nadciśnienia tętniczego**
    - **powikłań zakrzepowo-zatorowych**
    - **makrosomia płodu**
    - **refluks żołądkowo-przełykowy**
    - **zaburzenia FHR**
    - **zaburzenia przebiegu porodu**
  - **zaburzenia płodności**

Masa ciała

- **otyłość**
  - **powikłania połogu**
    - **niedokrwistość**
    - **zakażenia układu moczowo-płciowego**
    - **nieprawidłowa involucja macicy**
    - **zapalenie śluzówki macicy**
    - **zakrzepowe zapalenie żył**
    - **zakażenie rany pooperacyjnej**

Masa ciała

- **prawidłowy przyrost masy ciała w ciąży 12-17 kg**
- **u kobiet otyłych do 11 kg**